

Boris A. Novak

ZOPER BEDO »DRŽAVE V DRŽAVI«

(o brutalni zavrnitvi dokumentarnega filma *10.000 biciklov* režiserja Karpa Godine, likvidaciji javne RTV, pravljicnih naključjih policijskih preiskav itd.)

Naivno smo verjeli, da je kulturna politika v času diktature dekretov tretje Janševe vlade v letih 2020-22 dosegla zgodovinsko dno s cenzorsko miselnostjo, protiustavnim sankcioniranjem svobode izražanja, onemogočanjem umetniške ustvarjalnosti ter cinično diskreditacijo premnogih umetnic in umetnikov, intelektualk in intelektualcev. Motili smo se: mogoče je iti še dlje, pasti še globlje, povzročiti še več škode. Da se ta sramota formalno dogaja po prepričljivi volilni zmagi demokratske alternative, koalicije pod vodstvom stranke s pomenljivim, a tudi moralno obvezujočim imenom *Gibanje Svoboda*, je šokantno dejstvo, s katerim se bo morala soočiti tudi nova vlada, ne le Ministrstvo za kulturo, temveč tudi vsi resorji, ki odločajo o temeljnih družbenih vprašanjih, na čelu s predsednikom vlade Golobom.

Zavrnitev dokumentarnega filma *10.000 biciklov* režiserja Karpa Godine je nevaren precedens, krivičen v umetniškem smislu in alarmanten na ravni družbenega ovrednotenja fenomena petkovih kolesarskih protestov v letih 2020-22. Kot scenarist tega dokumentarnega filma in eden izmed aktivnih udeležencev petkovih kolesarskih protestov sem v sinopsisu projekta med drugim zapisal naslednjo razlago:

»Vsak petek zvečer, sto pet petkov zapored, se je generacijsko, poklicno in nazorsko sila heterogena množica spet in spet zbrala na Trgu Republike v Ljubljani in s svojim srcem, telesi in besedo branila in ubranila demokratična načela pred skrajno desničarsko, nacionalistično in rasistično zadrto vladajoče politike. Kolesarsko gibanje je pognalo slovensko civilno družbo v višjo prestavo ter z maratonsko trmastim vztrajanjem omogočilo demokratičnim strankam prepričljivo zmago na državnozbornih volitvah 24. aprila 2022. Če se ne bi uporniške kolesarke in kolesarji dve leti tako srčno in domiselno borili za ohranitev demokratičnega vrednostnega sistema, bi se Slovenija dokončno pridružila seznamu iliberalnih družbenih sistemov z nadvse temnimi posledicami za našo prihodnost.

Režiser Karpo Godina, ki je s svojo radovedno in radovidno kamero ter režiserskim videnjem zgodovinskih razpotij bistveno soustvarjal zgodovino filma od jugoslovanskega črnega vala v šestdesetih letih dalje, se je tokratne umetniške in etične naloge lotil z najvišjimi pričevanjskimi kriteriji in umetniškimi ambicijami. Z osebnim očesom svoje kamere je vtisnil v spomin skupnosti nešteto ključnih in pomenljivih dogodkov, povezanih z demokratičnim protestnim gibanjem zadnjih dveh let.

Petkovi protesti v letih 2020-22 so bili otok svobode, upora, domišljije in človečnosti; v smislu družbene kritike so odigrali ključno vlogo ohranitve demokratičnega prostora, prostora prostosti. Brez kolesarskih petkov bi demokratična ureditev v Republiki Sloveniji storila žalostno smrt.«

Zavrnitev finansiranja dokumentarnega filma *10.000 biciklov*, ki ga je dve leti požrtvovalno, skozi več kot sto protestnih kolesarskih petkov snemal Karpo Godina, filmska legenda z umetniško močnim in mednarodno odmevnim opusom, je brutalna, poniževalna in birokratsko cinična.

Kako je mogoče, da trije člani »strokovne žirije« ocenijo »izvirnost projekta in razvidnost avtorskega stališča« enega izmed naših največjih filmskih inovatorjev z evidentno žaljivimi in zlonamernimi ocenami 5, 5 in 6 (med 10 točkami)? Kako je mogoče, da ti trije člani »strokovne žirije« ovrednotijo režijski koncept velikega Karpa Godine s komaj zadostnimi ocenami 4, 3 in 5 (ponovno med 10 točkami)? Prav argumentacija domnevne irrelevantnosti režijskega koncepta nazorno kaže politikantski namen »strokovne žirije«:

»Ocena režijskega koncepta:

To bi bil angažiran dokumentarec, ki bi pokazal dvoletno dogajanje protestov v Ljubljani. Podobni protesti proti ukrepom oblasti zaradi korone so se v času pandemije dogajali povsod po Evropi. Kaj je torej slovenski unikum?«

»Strokovna žirija« se tu spreneveda, da so dveletni petkovi kolesarski protesti v Ljubljani bili usmerjeni le proti ukrepom vlade za zaježitev epidemije, kar je podla manipulacija.

Sramotne likvidacije projekta *10.000 biciklov* torej ni mogoče razumeti drugače kot sad nesramežljive ter za slovenski film in kulturo skrajno negativne navzočnosti janšističnih kadrov v vseh porah naše družbe, tudi v »kulturi«.

Ta prikrita cenzura, ki jo je na birokratsko »higieničen« način izpeljal Slovenski filmski center, je v bližnjem sorodu s politično čistko na javni RTV, ki pa je po metodah in številu protizakonito odstranjenih novinark in novinarjev, urednic in urednikov ter cenzuriranih oddaj odkrito sovražna in neusmiljena.

»Strokovna žirija« iz Slovenskega filmskega centra počne ISTO kot zmeraj ISTI likvidatorji javne RTV in kot večno ISTI policisti iz Policijske postaje Ljubljana – Center.

Naj to očitno dejstvo podkrepim tudi z lastno tragikomično izkušnjo. Lani me je Policijska postaja Ljubljana – Center kaznovala zaradi branja dveh pesmi na zborovanju 27. aprila, ob Dnevu Upora. (K sreči je Pravna mreža dosegla razveljavitev te kazni, še enkrat hvala!) Letos julija me je poklical policist iz iste postaje in me prosil, naj mu po nalogu tožilstva ponovno posredujem dokazni material, ki sem ga s kolegicami in kolegi poslal Okrožnemu državnemu tožilstvu v Ljubljani zaradi groženj marca in aprila 2020, na samem začetku janšistične straho-vlade. Ta dokazni material se je očitno »izgubil« na policiji in / ali na tožilstvu. Za kaj gre? V okviru dveh skupin kritičnih državljanek in državljanov smo že 24. marca in 5. aprila 2020, takoj po nastopu in prvih grožnjah Janševe vlade, sprožili dva postopka pri Okrožnem državnem tožilstvu v Ljubljani:

1. Zoper čivk Kriznega štaba, se pravi pravkar ustanovljene vlade Janeza Janše: "*Psihiatri iščejo 4 paciente, ki so utekli iz karantene. Imajo virus covid-marks/lenin*", kar je bila tiralica za lov na Slavoj Žižka, Darka Štrajna, Blaža Zgago in Borisa A. Novaka – butasta šala, ki ji težo podeljuje dejstvo, da gre za prvo ali eno izmed prvih javnih sporočil Kriznega štaba, ki ga je premier Janez Janša v televizijskem nagovoru slovenski javnosti ob nastopu vlade in začetku epidemije definiriral kot »vlado, razširjeno s strokovnjaki«. Mar v tistem dramatičnem trenutku ni(so) imel(i) boljšega dela?
2. Zoper grožnje, žaljive obdolžitve in spodbujanje sovraštva, ki so si jih privoščili predstavniki te vlade in stranke SDS ter pripadajoči mediji, predvsem *Demokracija*, *Nova24TV* in *Škandal TV*, proti intelektualkam in intelektualcem, med njimi Svetlani Slapšak, Tanji Tuma, Dragi Potočnjak, Vinku Möderndorferju, Branetu Mozetiču, Mateju Krajncu in Borisu A. Novaku.

Ime policista, ki me je prosil, naj ponovno pošljem dokazni material, mi je zvenelo znano, a sem se šele med zbiranjem groženj iz že prašnih map spomnil, od kod ... neverjetno: policist, ki je dobil nalogo, da ponovno dokumentira prekrške Janševe vlade zoper protestnike, je bil ISTI, ki je pred dobrim letom pripravil »dokaze in ugotovitve« o moji krivdi! Čisti Kafka! – Če bi policist svojo nalogo opravil korektno, bi jaz razumel, da mora zaradi ljube službe, morda zaradi preživljanja družine, ubogati ukaze, vendar so bili njegovi »dokazi in ugotovitve« izrazito pristranski in zame škodljivi. Izkazalo se je tudi, da gre za policista, ki je kaznoval večje število protestnikov, torej za učinkovitega in gorečega izvajalca Janševih, Hojsovih in Olajevih ukazov.

Odvetniška družba Breclj, Korošec, Mate je v svojem odgovoru med drugim zapisala, da posnetki, na katere se v izreku kazni sklicuje Policijska postaja Ljubljana – Center in ki jih je kot dokaz pripravil prav ISTI policist, ki je večno zadolžen zame, kažejo, da nosim zaščitno masko: »V zvezi s tem je pomembno, da je imel kršitelj ves čas udeležbe na obravnavanem javnem shodu dne 27. 4. 2021, razen med samim govorom na lokaciji Trg Republike v Ljubljani, nadeto zaščitno masko, prav tako je spoštoval medosebno razdaljo do udeležencev javnega shoda, kolikor je bilo to mogoče.« Zakaj je policist, večno zadolžen zame, v kontekstu odloka o prepovedi zborovanj zaradi nevarnosti okužbe izpustil ključen podatek, da sem nosil zaščitno masko? Zaradi nemarnosti? Političnega prepričanja? Ali zato, ker so mu ukazali, da mora mene in vse nas kaznovati? Kakršenkoli je že odgovor na to zagatno vprašanje, je očitno, da je policist nestrokovno zamolčal podatek, ki kaže, da sem zaradi varnosti drugih in sebe spoštoval ukrepe zoper epidemijo. To dejstvo bi celo v primeru, če bi sprejeli zakonitost protiustavnega vladnega dekreta o prepovedi zborovanj, moralo funkcionirati vsaj kot olajševalna okoliščina. Med drugim to pomeni, da je bil vladni *Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-Cov-2* zgolj paravan za policijsko represijo nad kritičnimi državljanekami in državljanji, ki smo s protesti uveljavljali ustavno pravico do svobode izražanja, kakor je ugotovilo tudi Ustavno sodišče.

Moj lastni primer je pomenljiv, ker kaže skrivno logiko politične in policijske represije, vendar sem le eden izmed mnogih kaznovanih. Gre za množično kršenje človekovih pravic, doslej še nevideno eskalacijo kaznovalne ihte, ki jo je Slovenska policija izvajala – in, neverjetno, še zmeraj izvaja! – po ukazih prejšnje, Janševe vlade. Nesprejemljivo in v nasprotju z razsodbo Ustavnega sodišča je dejstvo, da več kot tri mesece po nastopu nove, Golobove vlade Slovenska policija še zmeraj pošilja kazni, s čimer krši veljavni pravni in ustavni red naše

države. Šokantne so številke, ki jih je novinar Uroš Škerl Kramberger navedel v članku *Vlada analizira, policija (še) kaznuje*, objavljenem v *Dnevniku* 10. septembra 2022. Članek se začne s srhljivimi podatki: »Ob analizi 62.000 prekrškovnih postopkov iz obdobja epidemije v skupnem znesku 5,5 milijona evrov ministrstvo za pravosodje ugotavlja, da nekaterih kršitev človekovih pravic ne bo mogoče pravno razvozlati. Poprava krivic bo trajala še več mesecev, medtem pa policija še naprej pošilja položnice – za lanske in predlanske dogodke.«

Novinar Peter Petrovčič je v članku *Globe iz zlobe*, objavljenem v *Mladini*, št. 37, 16. 9. 2022, razkril, da Jaša Jenull (in drugi) »od policije še vedno prejemajo plačilne naloge za dogodke iz časa prejšnje vlade, čeprav jih je nova vlada označila za krivične in napovedala popravilo krivic. Položaj je nenavaden, skorajda shizofren.« Petrovčič navaja tudi obljubo abolicije teh absurdnih kazni, ki jo je pred uradnim nastopom dolžnosti dala novoizvoljena vlada: »Dali smo obljubo in jaz jo ponavljam: sprejeli bomo abolicijo, da se vse te kazni, ki so bile izrečene, tudi če so bile že plačane, anulirajo, je 9. maja v pogovoru z Marcelom Štefančičem v Slovenskem mladinskem gledališču dejal bodoči predsednik vlade Robert Golob.«

Sprašujem predsednika Vlade RS: kako je mogoče, da tako pomembna obljuba še ni izpolnjena? In sprašujem Državni zbor in Ustavno sodišče RS: kako je mogoče, da nekatere politične stranke na čelu s SDS rušijo demokratično Ustavo in da se del Slovenske policije in drugih represivnih organov obnaša kot »država v državi« na podlagi pooblastil, ki jim jih je podelila prejšnja vlada?

Moj lastni primer je minoren v primerjavi s težo teh neprimerno usodnejših problemov, kaže pa notranjo logiko nevarnega procesa rušenja vladavine prava, kar dobro ponazarja bosanski pregovor »Kadija tuži, kadija sudi.«

Na osnovi mojega protesta so v Policijski postaji Ljubljana – Center uvedli notranjo preiskavo, ki pa ni našla ničesar spornega: Policijska postaja Ljubljana – Center da je vselej delovala profesionalno in zakonito, so mi večkrat odgovorili. Dejstvo, da me je ISTI policist pred letom dni kaznoval, zdaj pa zbira dokaze, kdo me je preganjal, pa je vodstvo Policijske postaje Ljubljana – Center razložilo kot »zgolj naključje«. Tako se v *Odgovoru* Policijske postaje Ljubljana – Center z dne 17. 8. 2022 na moje *Opozorilo na navzkrižje interesov v policijski preiskavi* z dne 28. 7. 2022 zadnji odstavek na 1. strani glasi: »Kot izhaja iz vašega pisanja, ki se nanaša na navzkrižje interesov, da je policist vodil dve zadevi in sicer prekrškovni postopek v zvezi prekrška 27. 4. 2021, v katerem ste nastopili kot kršitelj in kasneje prijavo kaznivega dejanja Javno spodbujanje sovraštva, nasilja in nestrpnosti po določilih 297. člena Kazenskega zakonika (KZ I-B), vas obveščamo, da dejansko gre za naključje.« Odgovoril sem naslednje:

»Da isti policist preiskuje 'prekrške' protestnikov zoper Janševo vlado in teror Janševe vlade zoper protestnike? Zgolj naključje?

Pripovedujta to pravljico komu drugemu, gospoda policista.

Ta zgodba bi bila dobra snov za kakšen kriminalni roman ali film. Pa za kakšno satirično pesem. Ni pa to dobra snov za pravljico. Ne, to ni pravljica za lahko noč ne pravljica za dobro jutro po nočni mori politične in policijske diktature v letih 2020-22.

Dobro jutro, gospoda policista! Dobro jutro, Slovenska policija!«

Pred desetletji sem napisal satirično pesem *POLICAJ JE PALICAJ* zoper nasilje Ljudske Milice in Marice v Socialistični republiki Sloveniji oz. Socialistični federativni republiki Jugoslaviji. Po demokratizaciji Slovenije je ta pesem spremenila svoje občinstvo in pomen ter postala pesmica za otroke. Med protesti v letih 2020 – 22 pa je pesem *POLICAJ JE PALICAJ* obnovila jedko težo protestnega sporočila, namenjenega odraslim. Kajti, vse je še zmeraj ISTO, kajne? Kot je zapisal Peter Petrovčič: »Kadri prejšnje vlade v policiji s pridom izkoriščajo svojo 'samostojnost' za nadaljnji protizakonit obračun z bolj izpostavljenimi protestniki.« Kdo so ti novodobni PALICAJI? Očitno sadisti in ideološki fanatiki, se pravi osebkki, ki ne sodijo v policijo demokratične države. V imenu vladavine prava in normalnega, miroljubnega medčloveškega sožitja bi morala demokratična država disciplinirati take policiste in njihove prekrške po potrebi tudi sankcionirati. Sleherno nasilje trga medčloveške odnose in družbeno tkivo, daleč najhujše je pa nasilje, če si ga privoščijo varuhi reda in miru.

Naj rezimiram.

Dokumentarni film *Karpa Godine 10.000 biciklov* bi v javno zavest in spomin zasidral zgodovinsko pomembno družbeno dogajanje, kolesarske petkove proteste, ki so odigrali ključno vlogo pri obrambi demokracije na Slovenskem. Javno sprašujem Ministrstvo za kulturo in Vlado RS: se boste slednjič oglasili ali boste molče dovolili, da se na kričeče nestrokoven, politikantski in etično ogaben način onemogoči izjemno pomemben filmski projekt ohranjanja zgodovinskega spomina?

Sprašujem Vlado, Državni zbor in Ustavno sodišče RS: mar obstoječa Ustava in zakonodaja ne omogočata pravične in učinkovitejše obrambe novinark in novinarjev, urednic in urednikov na RTV Slovenija pred protizakonitim šikaniranjem, kaznovanjem, odpuščanjem in cenzuriranjem programa? Mar si javnost ne zasluži profesionalnega in poznavalskega poročanja o dogajanju doma in po svetu, še posebej v času dramatičnih sprememb?

In sprašujem Vlado, Državni zbor in Ustavno sodišče RS: kaj boste ukrenili zoper demontažo pravne države in Ustave Republike Slovenije? Kdaj boste sprožili zakonsko določene postopke za zaustavitev delovanja tistih sil v slovenski politiki in policiji, ki rušijo ustavno določen družbeni red? Kdaj, če ne zdaj?

Pozdravljam obsodbo urednika in pisca tednika *Demokracija*, glasila stranke SDS, zaradi sovražnega govora in razpihovanja rasizma. Gre pa za številko, ki je z naslovnico *Z migranti v Slovenijo prihaja kultura posilstev* izšla že davnega 30. avgusta 2018. Zavedam se modrosti, da mlini pravice počasi meljejo, vendar se ne bi smeli ustaviti.

Sprašujem Državno tožilstvo: zakaj niste ustrezno reagirali že na prva jasna znamenja zlorabe oblasti, ki si jih je vlada Janeza Janše privoščila takoj ob zaprisegi in začetku epidemije spomladi 2020? Zakaj niste zaščitili kritičnih intelektualcev in intelektualk, npr. Svetlane Slapšak, pred smrtnimi grožnjami v medijskem pogonu vlade RS in stranke SDS? Zakaj niste povprašali g. Jelka Kacina, vladnega predstavnika za stike z javnostjo, ki se je javno ograbil od čivka Kriznega štaba (Vlade RS) o lovu na »ubežnike iz psihiatrične bolnišnice« Žižka, Štrajna, Zgago in podpisanega, kdo je bil anonimni čivkač? G. Kacin je takrat javno izjavil, da ve, kdo je poslal to sporočilo, ki dokazuje, da se je Janševa tretja vlada ob dramatičnem izbruhu epidemije več ukvarjala z »državnimi sovražniki« kot s covidom. In zakaj g. Kacina ne povprašate danes? Ker slutite, kdo bi utegnil biti tisti skrivnostni, strastni čivkač in čvekač?

Državni tožilci, če ste svoj molk v letih 2020-22 opravičevali z dejstvom, da je Janševa vlada kompetence tožilstva prenesla na policijo, zakaj molčite danes? Zakaj ste mi nalogo, naj po 28 mesecih ponovno v nekaj dneh zberem izgubljeni dokazni material, sporočili telefonsko, pa še to prek policista, ki me je kaznoval? Pravila? Zakoni? Hahaha. Če je Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani ponovno odprlo zgornje primere, zakaj molči ob evidentnih manipulacijah Policijske postaje Ljubljana – Center? Sprašujem Državno tožilstvo, novo vlado in Ustavno sodišče RS: smo zgoraj imenovane umetnice in umetniki, intelektualke in intelektuali, smo tisoči in deset tisoči državljanek in državljanov, ki smo dve leti s skrajnimi močmi branili demokracijo, zgolj drobiž v političnih igricah?

Na lastne oči sem videl, kako je policija brez kakršnegakoli razloga pretepala miroljubne protestnice in protestnike, da, tudi starejše občane, in da, tudi ženske. Izjemno važno pa je upoštevati, da so tisti, ki so kazni izvrševali, manj krivi od tistih, ki so jih ukazovali. Podpisani državljan pričakujem uvedbo kazenskih postopkov zoper tiste nosilce funkcij v bivši Vladi RS, Ministrstvu za notranje zadeve in Slovenski policiji, ki so ukazali protizakonito, nečloveško in povsem nepotrebno nasilje nad državljanekami in državljanji, ki so na miroljuben način uveljavljali ustavno pravico do svobode izražanja.

Obenem ne želim, da bi se odgovornost Slovenske policije za izvrševanje nasilja nad državljanji posplošila na vse policistke in policiste. Tudi sam sem imel priložnost v dveh dolgih letih dekretov in kazni srečati mnoge policistke in policiste, ki so ravnali korektno in človečno. Vsa čast jim, hvala!

Med te častite in pogumne policiste in policistke k sreči sodi tudi ministrica za notranje zadeve, mag. Tatjana Bobnar. Dejstvo, da je postala prva tarča interpelacije zoper komaj vzpostavljeno vlado, je nazorno znamenje, česa in koga se ta beda od »države v državi« boji. Boji se zakonitosti. Boji se etike. Ta beda, ki rada pretepa šibkejše, se boji močnih žensk.

Golobova vladna koalicija je suvereno zmagala na volitvah 24. aprila 2022 na osnovi velikega zaupanja ljudstva, to za-upanje pa je izviralo iz globokega obupa nad nasiljem prejšnje vlade in iz dejstva, da je protestno gibanje dve leti pogumno, miroljubno branilo prostost kot temeljni prostor demokracije. Največja sedanja politična stranka *Gibanje svoboda* je očitno povzela svoje ime po temeljnem geslu petkovih kolesarskih protestov – SVOBODA, med drugim najbrž tudi po moji pesmi *SVOBODA JE GLAGOL*.

Zato sklepno sporočilo velja dr. Robertu Golobu, predsedniku vlade. Gospod premier, svoboda je GLAGOL, ne SAMOSTALNIK. Ali, kot to z drugimi besedami pove ime Vaše stranke: svoboda je GIBANJE, ne STANJE. Torej ...

... torej kot državljan upam, da bo nova vlada zmogla dovolj modrosti in moči, da bi v skladu z Ustavo in zakoni Republike Slovenije omejila nevarno samovoljo policijske represije, ki se nadaljuje celo danes in predstavlja resno nevarnost za ponovno vzpostavitev političnega terorja in še globlji padec demokratične Republike Slovenije v diktaturo dekretov, rasizma, mizoginije, sovraštva do vseh drugih in drugačnih, v »demokraturo« Naših.